STUDII ȘI CERCETĂRI
DE
NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII
(XXVII-XXIX)
2024-2026

STUDIES AND RESEARCHES
IN
N U M I S M A T I C S

ÉTUDES ET RECHERCHES
DE
N U M I S M A T I Q U E

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

STUDII ȘI CERCETĂRI DE NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII (XXVII-XXIX)

2024-2026

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
BUCUREȘTI

2026

COMITETUL DE REDACȚIE

AUREL VÎLCU, redactor responsabil
THEODOR ISVORANU, redactor responsabil adjunct
MARIUS BLASKÓ, MIHAI DIMA, EMANUEL VIOREL PETAC,
DAN PÎRVULESCU şi GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, membri

COLEGIUL DE REDACȚIE

RADU ARDEVAN; ANA BOLDUREANU; IONEL CÂNDEA, m.c. al Academiei Române; GABRIEL CUSTUREA; GEORGES DEPEYROT; CONSTANTIN C. PETOLESCU, m.c. al Academiei Române; acad. VICTOR SPINEI

DANA COSTIN, redactor

ADRIAN MIRCEA DOBRE, redactor Editura Academiei Române

OFELIA COȘMAN, tehnoredactor

Orice comandă va fi adresată la:
EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, Bucureşti, România: Tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro

S.C. MANPRES DISTRIBUTION S.R.L., str. Ziduri vii, nr. 5, bl. B 18, scara 1, apartament 44, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-3124801, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro

S.C. ORION PRESS IMPEX S.R.L., str. Băiculeşti, nr. 23, bl. E9, scara D , ap. 147, camera 1, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-2106787, e-mail: office@orionpress.ro

S.C. CRIS MEDIA PRESS S.R.L., bld. Gheorghe Duca, nr. 10-22, sector 1, Bucureşti, tel. 0722.333.405, e-mail: office.crismedia@gmail.com

S.C. DEREX COM S.R.L., Aleea Țebea, nr. 2B, sector 4, București, tel. 0726258546, e-mail: derex_com@yahoo.com

S.C. SORIRORI SOLUTIONS S.R.L., bd. Republicii, nr. 25, Târgu Jiu, cod poştal 210152, județul Gorj, tel. 004 0765 262 077, 004 0765 166 433, e-mail: sorin.costreie@sorirori.ro, rosana.guta@sorirori.ro

S.C. TOP SEVEN BEST S.R.L., str. Morii, nr. 41, Clinceni, jud. Ilfov, tel. 0787 818 706, e-mail: office@abonamente-presa.ro

Adresa redacției:
Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, str Henri Coandă nr. 11, 010667 Bucureşti, Tel./Fax 4021 212 88 62, E-mail : redactie_iab@yahoo.com; aurelvilcu@yahoo.com

© 2026, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
www.ear.ro

Sumar – Sommaire

I. STUDII ŞI CERCETĂRI – ÉTUDES ET RECHERCHES

A. NUMISMATICĂ – NUMISMATIQUE

AUREL VÎLCU, Monede olbiene din secolul al V-lea a. Chr. descoperite la Histria – Olbian coins from the 5th century BC discovered at Histria 7

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Monede histriene de argint din tezaurul de la Enisala (com. Sarichioi, jud. Tulcea) – Silver coins of Istros from the Enisala hoard (Sarichioi commune, Tulcea County) 13

GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, ADAM RABINOWITZ, New Greek, Macedonian and Roman coin discoveries from the "Platou Est" sector at Histria (Romania) 23

IONUȚ BADEA, O colecție particulară de monede emise de cetatea Histria – Coins of Istros (Histria) from a private collection 49

ANA-MARIA BALTĂ, Noi considerații asupra monedelor cu revers tip poartă de oraș din Moesia Inferior emise în timpul lui Gordian al III-lea (238-244) – New considerations on the coins with city-gate reverse issued in Moesia Inferior during the reign of Gordian III (AD 238-244) 63

EUGEN NICOLAE, Despre ornamentul islamic „nodul fericirii" și originea puterii sale apotropaice 75

EUGEN NICOLAE, „Sindromul Poienești". Un bilanț moldovenesc și perspectiva unui dosar muntenesc 87

LILIA DERGACIOVA, An extraordinary hoard from the first quarter of the 15th century. Contributions to the Moldavian currency system during the reign of Alexander I (1399/1400-1432). With an appendix by ROMAN CROITOR, Sturgeons in medieval Moldova 101

B. METROLOGIE – MÉTROLOGIE

GABRIEL CUSTUREA, Ponduri antice descoperite în Dobrogea – Ancient weights discovered in Dobruja 129

II. DISCUŢII ŞI NOTE – DISCUSSIONS ET NOTES

ANA-MARIA BALTĂ, IONUȚ BADEA, Un lot de monede emise de cetatea Nicopolis ad Istrum între 193 și 222 p. Chr. – An assemblage of coins struck by Nicopolis ad Istrum between AD 193 and 222 133

DOREL BĂLĂIȚĂ, Jetoanele societăţii anonime miniere „Lignitul" – The tokens issued by the "Lignitul" mining joint-stock company 139

III. DESCOPERIRI MONETARE – DÉCOUVERTES MONÉTAIRES

THEODOR ISVORANU, SEBASTIAN MATEI, Tezaurul de denari romani republicani descoperit la Săsenii pe Vale, jud. Buzău – The hoard of Roman Republican denarii discovered at Săsenii pe Vale, Buzău County 151

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Un tezaur monetar de la mijlocul secolului al II-lea p. Chr. descoperit la Durostorum – A coin hoard from the middle of the 2nd century A.D. found at Durostorum 163
MIHAI DIMA, ALIN FRÎNCULEASA, Monede romane descoperite la Urlați, jud. Prahova – Roman coins found in Urlaţi, Prahova County..... 177
MARIUS BLASKÓ, Monedele ungureşti din necropola medievală de la Buftea-La Cârna/Mănești (secolele XIV – XVII) – Hungarian coins from the medieval necropolis at Buftea-La Cârna/Mănești (14th – 17th centuries)..... 189
VIOREL M. BUTNARIU, Tezaurul monetar descoperit la Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda – The coin hoard discovered at Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda..... 199

IV. NECROLOG – NÉCROLOGIE

ANA BOLDUREANU, *In memoriam* Eugen Nicolae..... 213

ABREVIERI – ABBRÉVIATIONS 227

Monede histriene de argint din tezaurul de la Enisala (com. Sarichioi, jud. Tulcea)

Mihai DIMA[*]
și Gabriel Mircea TALMAȚCHI[**]

Deși primele informații despre tezaurul de monede histriene de argint de la Enisala au intrat în circuitul științific la scurt timp după descoperire[1], doar una dintre piesele recuperate, aflată în colecția Muzeului de Arheologie din Tulcea, a fost publicată cu toate datele necesare până acum[2]. Celelalte 36 de monede cunoscute, păstrate la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, fac obiectul articolului de față[3].

Descoperit în 1973, în punctul „Călugăra", aflat la data respectivă pe teritoriul localității 6 Martie (com. Jurilovca, jud. Tulcea)[4], tezaurul cuprindea inițial circa 126 de monede histriene de argint de tip clasic[5]. Dintre acestea, în colecția MINAC au ajuns 30 de monede de nominal mare și șase piese divizionare[6].

Toate monedele de nominal mare aparțin Grupei IV de emisiuni a cetății Istros și se încadrează în primele trei subgrupe ale acesteia[7], mai numeroase fiind cele din subgrupa III. Mai exact, în prima subgrupă intră un singur exemplar (3,33%), în cea de-a doua cinci (16,66%), iar în cea de-a treia 24 (80%). Este vorba despre emisiuni cunoscute, majoritatea printr-un număr mare de exemplare. Gradul de uzură al monedelor este foarte redus, dovadă a faptului că tezaurul a fost constituit și ascuns/pierdut la puțin timp după ce au fost emise cele mai recente dintre ele.

---

[*] Banca Națională a României; Mihai.Dima@bnro.ro
[**] Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța; gtalmatchi@yahoo.com

[1] R. Ocheșeanu, *Cîteva observații privind monedele histriene de argint*, comunicare la Sesiunea Științifică a Muzeului de Arheologie Constanța, 1974; cf. Pontica, 8, 1975, p. 449.

[2] E. Oberländer-Târnoveanu, *Aspecte ale circulaţiei monedei greceşti în Dobrogea de Nord (sec. VI î.e.n. – I e.n.)*, Pontica, 11, 1978, p. 74, nr. 6.

[3] Pentru structura tezaurului, cf. M. Dima, *The silver coinage of Istros during the Hellenistic period*, Moneta 179, Wetteren, 2014, p. 50.

[4] B. Mitrea, *Découvertes récentes et plus anciennes de monnaies antiques et byzantines en Roumanie (XVII)*, Dacia, N.S., 19, 1975, p. 311, nr. 23bis.

[5] Gh. Poenaru Bordea, *La diffusion des monnaies d'Istros, Callatis et Tomi du VIe au Ier siècle av. J.-C. dans leurs territoires, zones d'influence et ailleurs*, în *Presenza e funzioni della moneta nelle chorai delle colonie greche dall'Iberia al Mar Nero. Atti del XII Convegno organizzato dall'Universita "Federico II" e dal Centro Internazionale di Studi Numismatici Napoli 16-17 giugno 2000*, Roma, 2004, p. 51, nr. 43.

[6] *Ibidem*.

[7] M. Dima, *op. cit.*, p. 24-25, Tabelul I.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), București, 2026, p. 13-21.

Studiul de ștanțe ne-a oferit rezultate foarte interesante, întrucât la nivelul subgrupei III am identificat legături nu numai la monede din aceeași serie, ci și la piese din serii diferite.

O primă identitate de ștanță de avers am înregistrat între două exemplare dintre cele cinci cu sigla H în câmp-dreapta și monograma Ϫ sub delfin (nr. 7-8). Celelalte cinci exemplare care au aceeași monogramă, dar nu și siglă în câmp, au fost bătute cu două ștanțe de revers (nr. 12-14, nr. 15-16), dar cu ștanțe de avers diferite.

Dacă între cele patru exemplare din varianta cu sigla H în câmp-dreapta și litera Δ sub delfin nu se înregistrează legături, unul dintre acestea (nr. 18) împarte același avers cu o piesă din prima variantă (nr. 10).

Ultimele două piese din seria H au sigla sub delfin și litera Δ în câmp, una dintre ele între coada și aripile vulturului (nr. 21), iar cealaltă între coada vulturului și delfin (nr. 22). Cu ocazia clasificării monedelor histriene de argint din Grupa IV am considerat că grupul de patru puncte vizibil sub delfin, pe reversul piesei nr. 22, ar putea avea o anumită semnificație[8]. Este posibil totuși ca acestea să reprezinte doar niște repere pentru gravarea literei H, abandonate din cauza faptului că nu erau plasate corespunzător[9].

Dintre cele patru monede cu sigla Θ în câmp-dreapta și litera Σ sub delfin, două au fost bătute cu aceleași ștanțe (nr. 24-25), a treia are același revers, dar avers diferit (nr. 26), iar cea de-a patra provine dintr-o pereche separată de ștanțe (nr. 23). Două matrițe de avers au fost folosite și pentru piese cu monograma Ϫ (nr. 12 și 14), stabilindu-se astfel o legătură directă cu seria anterioară. Amintim în acest context o monedă inedită, având sigla Θ în câmp și monograma Ϫ sub delfin, identificată recent în comerțul de antichități, care aparține unei variante neînregistrate în lucrările de referință.

Fig. 1. Tauler&Fau, E-Auction 72 (14.12.2020), lot 2014

Cea de-a cincea piesă din seria Θ prezintă grupul de litere ΔI sub delfin.

Lotul de monede de nominal mare din tezaurul de la Enisala se încheie cu trei piese din seria I, varianta cu grupul de litere ΑΓ sub delfin. Una dintre ele are sigla I între coada și aripile vulturului (nr. 28), iar celelalte două între coada vulturului și delfin (nr. 29-30), acestea din urmă fiind bătute cu aceeași ștanță de avers.

Greutatea monedelor mari este cuprinsă între 5,24 g și 6,10 g, cele mai multe încadrându-se între 5,81-5,90 g (11 exemplare). Marea majoritate a pieselor cântăresc între 5,61 g și 6,00 g (26 exemplare), cele mai ușoare (3 exemplare) sau mai grele (1 exemplar) reprezentând excepții (Fig. 2). Media generală este de 5,77 g, dar de la un grup de emisiuni la altul se înregistrează mici diferențe. Piesa din subgrupa I cântărește 5,65 g, cele cinci din subgrupa II oferă o medie de 5,67 g, iar cele 24 din subgrupa III de 5,79 g. Practic, greutatea crește invers proporțional cu timpul petrecut în circulație.

[8] *Ibidem*, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 9.

[9] Grupul de patru puncte este vizibil și pe alte piese, ceea ce indică faptul că acestea se găseau pe ștanță.

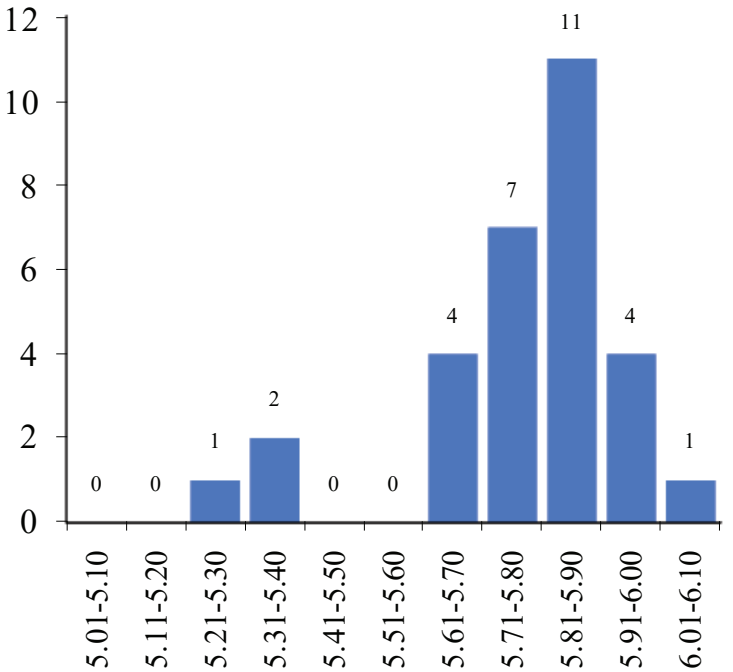

Fig. 2. Diagrama greutăților monedelor de nominal mare din tezaurul de la Enisala.

Monedele histriene divizionare recuperate din tezaurul de la Enisala poartă siglele ⊥ (1 exemplar), I (2 exemplare) şi K (1 exemplar) în câmp dreapta, respectiv Δ sub delfin (2 exemplare). Primele sunt mai timpurii şi prezintă un grad de uzură mai ridicat decât al pieselor cu Δ sub delfin, care aparţin subgrupei III din Grupa IV[10].

Pe lângă cel publicat în detaliu în acest articol, cunoaştem încă trei depozite monetare încheiate la nivelul subgrupei III din Grupa IV, dintre care două au în componenţa lor, pe lângă piese de nominal mare, şi diviziuni. Acestora li s-ar mai putea adăuga un mic depozit provenind din Dobrogea, fără amănunte privind condiţiile sau locul descoperirii, din care au fost recuperate doar șase piese de nominal mare, cea mai recentă din seria I[11].

Tezaurele de la Doroţkaia (raionul Dubăsari, Republica Moldova)[12] şi Constanţa[13] se află la distanță mare de cel de la Enisala, o legătură între acestea fiind mai greu de făcut. Nu acelaşi lucru se poate spune despre un tezaur descoperit recent la Slava Rusă (com. Slava Cercheză, jud. Tulcea), dar care, deocamdată, ne este accesibil doar prin intermediul unei fotografii postate de descoperitor pe Internet[14].

Având în vedere cea mai recentă datare a monedelor histriene din subgrupa III a Grupei IV în a doua parte a intervalului c. 340/330 - c. 313 a.Chr.[15], faptul că tezaurul de la Enisala cuprinde piese din

[10] M. Dima, *op. cit.*, p. 25, Tabelul I, subgrupa III, nr. I.
[11] *Ibidem*, p. 48.
[12] *Ibidem*, p. 44, cu bibliografia anterioară; A. Vîlcu, *Doroţcaia, district de Dubăsari, République de Moldavie; 1965*, în Corpus Nummorum Moldaviae, V.2, Chişinău, 2018, p. 13-30.
[13] G. Severeanu, *Despre drahma istriană*, BSNR, 15 (Ianuarie-Iunie 1920), p. 20-27.
[14] Site-ul respectiv (detectorist.ro) a devenit indisponibil la scurtă vreme de la postarea menționată.
[15] M. Dima, *op. cit.*, p. 24.

majoritatea emisiunilor care o alcătuiesc, precum și distanța redusă dintre locul descoperirii și cetatea Istros, implicată în revolta orașelor grecești din Pontul Stâng împotriva lui Lysimach, este posibil ca tezaurul în discuție să aibă legătură cu evenimentele petrecute în anul 313 a.Chr. sau în perioada imediat următoare.

Nr.	În câmp	Sub delfin	Nr. exemplare
Grupa IV			
Subgrupa I			
1	Δ	Ӿ	1
Subgrupa II			
2	⌶	-	3
3	-	Ɛ	1
4	-	-	1
Subgrupa III			
5	H	Ӿ	5
6	-	Ӿ	5
7	H	Δ	4
8	Δ	H	2
9	Θ	Σ	4
10	Θ	ΔI	1
11	I	AΓ	3
Grupele III-IV (monede divizionare)			
12	⌶	-	1
13	I	-	2
14	K	-	1
15	-	Δ	2
Total			36

Tabelul I. Structura tezaurului de la Enisala.

Catalogul monedelor

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; Δ în câmp dreapta și Ӿ sub delfin.
Pick 1898, p. 163, nr. 432; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa I, nr. 6.
1. AR ↑↓ 5,65 g; 17×19 mm. MINAC, inv. 8116.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; ⌶ în câmp dreapta.
Pick 1898, p. 163, nr. 429; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa II, nr. 1.
2. AR ⇆ 5,76 g; 18×20 mm. MINAC, inv. 8114.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; ⊥ în câmp dreapta.
Pick 1898, p. 163, nr. 429; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa II, nr. 1.
3. AR ⇄ 5,80 g; 18×20 mm. MINAC, inv. 8115.

Ca mai sus, dar stil diferit de gravare a ștanțelor.
4. AR ↗↙ 5,74 g; 18×20 mm. MINAC, inv. 8121.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; Ɛ sub delfin.
Pick 1898, p. 162, nr. 423; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa II, nr. 6.
5. AR ↗↙ 5,81 g; 17×18 mm. MINAC, inv. 8099.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; fără siglă sau monogramă.
Pick 1898, -; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa II, nr. 7.
6. AR ↘↖ 5,24 g; 17×21 mm. MINAC, inv. 8098.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; H în câmp dreapta și Ⱆ sub delfin.
Pick 1898, p. 163, nr. 431; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 1.
7. AR ⇆ 6,10 g; 18×18,5 mm. MINAC, inv. 8101.
8. AR ⇆ 5,74 g; 17×18 mm. MINAC, inv. 8104.
9. AR ↓↑ 5,97 g; 17×18 mm. MINAC, inv. 8100.
10. AR ⇆ 5,81 g; 18×20,5 mm. MINAC, inv. 8102.
11. AR ↘↖ 5,81 g; 18 mm. MINAC, inv. 8122.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; Ⱆ sub delfin.
Pick 1898, -; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 2.
12. AR ↙↗ 5,97 g; 18×18,5 mm. MINAC, inv. 8095.
13. AR ↙↗ 5,90 g; 17,5×18 mm. MINAC, inv. 8109.
14. AR ↙↗ 5,89 g; 17×18,5 mm. MINAC, inv. 8106.
15. AR ↘↖ 5,93 g; 16,5×19 mm. MINAC, inv. 8097.
16. AR ↙↗ 5,87 g; 17,5×18 mm. MINAC, inv. 8103.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; H în câmp dreapta și Δ sub delfin.
Pick 1898, p. 163, nr. 431; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 5.
17. AR ↙↗ 5,65 g; 17,5×18 mm. MINAC, inv. 8107.
18. AR ↘↖ 5,32 g; 17,5×18 mm. MINAC, inv. 8112.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; H în câmp dreapta și Δ sub delfin.
Pick 1898, p. 163, nr. 431; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 5.
19. AR ↗↙ 5,69 g; 17×19 mm. MINAC, inv. 8120.
20. AR ↖↘ 5,68 g; 17×19 mm. MINAC, inv. 8119.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; Δ în câmp dreapta și H sub delfin.
Pick 1898, p. 163, nr. 430; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 7.
21. AR ↓↑ 5,73 g; 18×19,5 mm. MINAC, inv. 8105.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; Δ în câmp dreapta și H sub delfin.
Pick 1898, p. 163, nr. 430; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 8.
22. AR ↗↙ 5,78 g; 17×19 mm. MINAC, inv. 8108.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; Θ în câmp dreapta și Σ sub delfin.
Pick 1898, -; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 13.
23. AR ⇆ 5,87 g; 17,5×19,5 mm. MINAC, inv. 8110.
24. AR ⇆ 5,84 g; 17,5×19 mm. MINAC, inv. 8117.
25. AR ⇆ 5,71 g; 18×18,5 mm. MINAC, inv. 8111.
26. AR ↘↖ 5,83 g; 17×19 mm. MINAC, inv. 8113.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; Θ în câmp dreapta și ΔΙ sub delfin.
Pick 1898, -; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 14.
27. AR ↙↗ 5,40 g; 17,5×18 mm. MINAC, inv. 8118.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; I în câmp dreapta și AΓ sub delfin.
Pick 1898, p. 162, nr. 418; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 16.
28. AR ↘↖ 5,99 g; 16,5×18,5 mm. MINAC, inv. 8093.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; I în câmp dreapta și AΓ sub delfin.
Pick 1898, p. 162, nr. 418; Dima 2014, p. 24, Tabelul I, subgrupa III, nr. 17.
29. AR ⇆ 5,85 g; 17×20 mm. MINAC, inv. 8096.
30. AR ⇆ 5,83 g; 16×18,5 mm. MINAC, inv. 8094.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; ⊥ în câmp dreapta.
Pick 1898, p. 165, nr. 447; Dima 2014, -.
31. AR ⇄ 1,51 g; 11×12 mm. MINAC, inv. 8124.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; I în câmp dreapta.
Pick 1898, p. 165, nr. 449; Dima 2014, -.
32. AR ↖↘ 1,56 g; 10,5×11 mm. MINAC, inv. 8126.
33. AR ↖↘ 1,53 g; 10,5×11 mm. MINAC, inv. 8128.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; K în câmp dreapta.
Pick 1898, -, cf. p. 165, nr. 450; Dima 2014, -.
34. AR ↖↘ 1,40 g; 11×12 mm. MINAC, inv. 8127.

Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; Δ sub delfin.
Pick 1898, -, cf. p. 165, nr. 445; Dima 2014, p. 25, Tabelul I, subgrupa III, nr. I.
35. AR C1,41 g; 11×12 mm. MINAC, inv. 8123.
36. AR ↖↘ 1,49 g; 11×12 mm. MINAC, inv. 8125.

Silver coins of Istros from the Enisala hoard (Sarichioi commune, Tulcea county)

ABSTRACT

The authors present a batch of 36 silver coins of Istros coming from a hoard discovered in 1973 at Enisala (Sarichioi commune, Tulcea county). The coins are kept in the collection of the Museum of National History and Archaeology in Constanța. The 30 high denomination coins fall into the first three subgroups of Group IV of silver coins issued at Istros (subgroup I 1, subgroup II 5, subgroup III 24). The batch also includes 6 divisionary coins, 2 of which belong to subgroup III of Group IV, the rest being earlier. The Enisala hoard is dated to the end of the 4th century.

FIGURES CAPTION

Pl. I-II. Silver coins of Istros from the Enisala hoard discovered in 1973.

Pl. I. Monede histriene de argint din tezaurul descoperit la Enisala în anul 1973.

Pl. II. Monede histriene de argint din tezaurul descoperit la Enisala în anul 1973.

Abrevieri

ActaMN	Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca
AÉ	L'Année épigraphique, Paris
AJN	American Journal of Numismatics, New York
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt
ANS	American Numismatic Society, New York
ARA	Asociația Arhitectură. Restaurare. Arheologie
ArhMold	Arheologia Moldovei, Iaşi-Bucureşti
BAR, I.S.	*British Archaeological Reports*, *International Series,* Oxford
BAR, S.S.	British Archaeological Reports, Supplementary Series, Oxford
BMC	*Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra: I, *Augustus to Vitellius*, 1923; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; III, *Nerva to Hadrian*, 1936; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly); VI, *Severus Alexander to Balbinus and Pupienus*, 1962 (R.A.G. Carson)
BSNR	Buletinul Societăţii Numismatice Române, Bucureşti
BIAB	Bulletin de l'Institut Archéologique Bulgare, Sofia
CAB	Cercetări Arheologice în Bucureşti, Bucureşti
CCA	Cronica cercetărilor arheologice din România, Bucureşti
CICSA	Centrul de Istorie Comparată a Societăților Antice, Bucureşti
CIL III	Th. Mommsen (ed.), *Corpus Inscriptionum Latinarum. Vol. 3, Parts 1-2. Inscriptiones Asiae, provinciarum Europae Graecarum, Illyrici Latinae*, Berlin, 1873.
CN	Cercetări Numismatice, Bucureşti
CNA	Cronica Numismatică şi Arheologică, Bucureşti
CNH	L. Réthy, Corpus nummorum Hungariae, I-II, Budapesta, 1899-1907
CNRS	Centre National de la Recherche Scientifique, Paris
Crawford, RRC	M.H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Cambridge, 1974
Crawford, RRCH	M.H. Crawford, *Roman Republican Coin Hoards*, Londra, 1969
CreştCol	Creşterea Colecţiilor, Biblioteca Academiei Române, Bucureşti
Dacia	Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie, Bucureşti, I-XII (1924-1947)
Dacia, N.S.	Dacia, Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, Nouvelle Série, Bucureşti (1957-)
DIR	*Documente privind istoria României*
D.J.A.N. Argeş	Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Argeş
DOW-LRC	Ph. Grierson, Melinda Mays, *Catalogue of Late Roman coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection. From Arcadius and Honorius to the Accession of Anastasius*, Washington, 1992
DRH	*Documenta Romaniae Historica*, Bucureşti
Herinek	L. Herinek, *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*, Viena, 1970
Huszár	Lajos Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Budapesta, 1979
IAB	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", Bucureşti
IGBulg II	G. Mihailov (ed.), *Inscriptiones Graecae in Bulgaria repertae*. *Vol. II. Inscriptiones inter Danubium et Haenum repertae*, Sofia, 1958.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), Bucureşti, 2026, p. 227-229.

ISM	*Inscriptiones Scythiae minoris*, I (1983), II (1987), III (1999), IV (2015), V (1980)
JIAI	Journal for Historical and Archaeological Research, Šumen
JNG	Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, München
LRBC	*Late Roman Bronze Coinage A.D. 324-498*, Londra, 1965: I – P.V. Hill, J.P.C. Kent, The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324-346; II – R.A.G. Carson, J.P.C. Kent, *Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire A.D. 346-498*
Martin	F. Martin, *Kolonialprägungen aus Moesia Superior und Dacia*, Bonn, 1992
MBR	G. Buzdugan, O. Luchian, C.C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Bucureşti, 1977
MCA	Materiale şi Cercetări Arheologice, Bucureşti
MemAntiq	Memoria Antiquitatis, Piatra-Neamţ
MINAC	Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie, Constanţa
MJIAP	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova
MNA	Muzeul Naţional de Antichităţi
NC	Numismatic Chronicle, Londra
NK	Numizmatikai Közlöny, Budapesta
NZ	Numismatische Zeitschrift, Viena
Pere	Nuri Pere, *Osmanlılarda madenî paralar*, Istanbul, 1968
Pick	B. Pick, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 1, Berlin, 1898
Pick-Regling	B. Pick, K. Regling, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 2, Berlin, 1910
Pohl	Artúr Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters, 1300-1540*, Graz-Budapesta, 1982
Preda	C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, Bucureşti, 1973
RCAN	Revista de Cercetări Arheologice și Numismatice, Bucureşti
Recueil	W.H. Waddington, E.Babelon, Th. Reinach, *Recueil général des monnaies grecques d'Asie Minéure, I-IV,* Paris, 1904-1912
RÉSEE	Revue des Études Sud-Est Européennes, Bucureşti
RI	Studii, 1948–1952; din 1953, Studii. Revista de Istorie, Bucureşti.
RIC, I	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, I, *Augustus to Vitellius*, Londra, 1923
RIC, I^2	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, I, ediţie revăzută, Londra, 1984
RIC, II	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, II, *Vespasian to Hadrian*, Londra, 1926
RIC, III	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, III, *Antoninus Pius to Commodus*, Londra, 1930
RIC, IV, 1	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, IV, 1, *Pertinax to Geta*, Londra, 1968
RIC, V, 2	P.H. Webb, *The Roman Imperial Coinage*, V, 2, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, VI	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, VI, *From Diocletian's reform (A.D. 294) to the death of Maximinus (A.D. 313)*, Londra, 1967
RIC, VII	P.M. Bruun, *The Roman Imperial Coinage*, VII, *Constantine and Licinius A.D. 313-337)*, Londra, 1966
RIC, VIII	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, VIII, *The Family of Constantine I A.D. 337-364)*, Londra, 1981
RIC, IX	J.W.E. Pearce, *The Roman Imperial Coinage*, IX, *Valentinian I-Theodosius I*, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, X	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, X, *The Divided Empire and the Fall of the Western Parts A.D. 395-491)*, Londra, 1994
RPC	Roman Provincial Coinage

Ruzicka 1928	Leon Ruzicka, *Inedita aus Moesia Inferior*, Vjesnik Hrvatskoga Arheološkoga Društva, 15, 1928, p. 225-248.
SCBC	*Standard Catalogue of British Coins. Coins of England and the United Kingdom*, 41st Edition, London, 2006
SCIV(A)	Studii şi Cercetări de Istorie Veche (şi Arheologie), Bucureşti
SCN	Studii şi Cercetări de Numismatică, Bucureşti
SHA	*Scriptores Historiae Augustae*
Simpozion Chişinău 2000	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chişinău, 28-30 mai 2000, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2001
Simpozion Chişinău 2001	*Simpozion de Numismatică organizat în memoria martirilor căzuţi la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476-2001), Chişinău, 13-15 mai 2001, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2002
Simpozion Chişinău 2002	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a 125 de ani de la Proclamarea Independenţei României, Chişinău, 24-26 septembrie 2002, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2003
Simpozion Chişinău 2003	*Simpozion de Numismatică dedicat Centenarului Societăţii Numismatice Române (1902-2003), Chişinău, 26-28 noiembrie 2003, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2005
Simpozion Chişinău 2004	*Simpozion de Numismatică, organizat cu ocazia comemorării sfântului Ştefan cel Mare, domn al Moldovei (1504-2004), Chişinău, 29 septembrie-2 octombrie 2004, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2007
SMMIM	Studii şi Materiale de Muzeografie şi Istorie Militară, Bucureşti
SNG	*Sylloge Nummorum Graecorum*: Black Sea - *The British Museum*, IX, 1, *The Black Sea*, Londra, 1993; Rusia - M. G. Abramzon, N. A. Frolova, Ulrike Peter (eds.), *Sylloge Nummorum Graecorum Russland, Staatliches Historisches Museum Moskau: Münzen des Nördlichen Schwarzmeergebietes*, Berlin-Boston, 2019
Woytek	Bernhard Woytek, *Die Reichspragung des Kaisers Traianus (98-117)*, Viena, 2010.